

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 318-329/2525

นายสมบุรณ์ เทียนใจ กับพวก โจทก์ นางยุวณูช ประเสริฐธรรม จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.ที่ดิน มาตรา 4, ป.ที่ดิน มาตรา 9, ป.ที่ดิน มาตรา 20, พ.ร.บ.ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 มาตรา 5, ป.พ.พ. มาตรา 1374, ป.พ.พ. มาตรา 1375, ป.วิ.พ. มาตรา 24, ป.วิ.พ. มาตรา 240, ป.วิ.พ. มาตรา 243, ป.วิ.พ. มาตรา 247

ย่อ / หลักกฎหมาย

ที่พิพาทเป็นที่ดินไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ โจทก์และจำเลยจึงอาจมีได้แต่สิทธิครอบครองที่ดิน เมื่อโจทก์ได้เข้าครอบครองที่พิพาทภายหลังประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้วจึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 4 ส่วนจำเลยแม้จะครอบครองที่พิพาทมาก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ แต่จำเลยก็หาได้แจ้งการครอบครองภายในกำหนดเวลาตามที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน ฯ มาตรา 5 บัญญัติไว้ไม่ โจทก์และจำเลยจึงต่างไม่มีกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองในที่พิพาทโดยชอบดั่งนั้น แม้โจทก์จะแย้งการครอบครองที่พิพาทจากจำเลยเกินกว่าหนึ่งปีแล้ว ก็เป็นการเข้ายึดถือครอบครองที่ดินของรัฐโดยมิได้รับอนุญาต โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องขอให้ศาลพิพากษาว่าที่ดินเป็นของโจทก์ คงมีอำนาจฟ้องขอให้ปลดเปลื้องการรบกวนเท่านั้น โจทก์ฟ้องขอให้ห้ามจำเลยเข้าเกี่ยวข้องกับที่พิพาท จำเลยต่อสู้ว่ารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งให้ออกหลักฐานสิทธิครอบครองที่พิพาทแก่จำเลย หากข้อเท็จจริงฟังได้ตามที่จำเลยต่อสู้ จำเลยอาจมีสิทธิครอบครองที่พิพาทดีกว่าโจทก์โดยการที่รัฐจัดที่ดิน ให้แก่จำเลยตามกฎหมาย จึงชอบที่จะฟังข้อเท็จจริงไปก่อนหาควรด่วนงดสืบพยานไม่

คำพิพากษา

คดีทั้งสิบสองสำนวนนี้ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษารวมกันโดยโจทก์ทั้งสิบสองสำนวนฟ้องจำเลยคนเดียวกันว่า โจทก์แต่ละสำนวนต่างมีที่ดินและได้เข้ายึดถือครอบครองทำประโยชน์มาโดยสงบเปิดเผยและด้วยเจตนาเป็นเจ้าของมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๐ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑ จำเลยนำเจ้าพนักงานไปรังวัดที่ดินของโจทก์เพื่อก่อ น.ส.๓ ก. ทั้ง ๆ ที่จำเลยมิได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินเลยเป็นการละเมิดสิทธิของโจทก์ ทำให้โจทก์เสียหาย ขอให้พิพากษาว่าที่ดินตามฟ้องเป็นของโจทก์ห้ามจำเลยเข้าเกี่ยวข้อง และให้จำเลยถอนคำขอออก น.ส.๓ ก. จำเลยให้การทั้งสิบสองสำนวนว่า จำเลยกับสามีซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้วได้ร่วมกันครอบครองที่ดินตามฟ้องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ จนถึงปัจจุบัน ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ สามีจำเลยถูกพนักงานอัยการฟ้องในข้อหาแผ้วถางกันสร้างป่าโดยมิได้รับอนุญาต ศาลฎีกาพิพากษาว่าสามีจำเลยเข้ายึดครองมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ จริง แต่จะใช้สิทธิครอบครองมายันกับรัฐไม่ได้เพราะที่ดินเป็นของรัฐเพื่อให้ได้สิทธิครอบครองถูกต้องตามกฎหมาย จำเลยและสามีจึงดำเนินเรื่องติดต่อไปยังกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งให้ออกหลักฐานสิทธิการครอบครองแก่จำเลยที่ดินของรัฐจึงตกเป็นสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายของจำเลย โจทก์บุกรุกเข้าไปครอบครองระหว่างที่ดินยังเป็นของรัฐอยู่จำเลยได้ห้ามปรามและร้องทุกข์ไว้แล้ว จำเลยนำเจ้าพนักงานไปรังวัดที่ดินของจำเลยตามฟ้องจริงโดยอาศัยสิทธิตามคำสั่งของกระทรวงมหาดไทย จำเลยครอบครองที่ดินติดต่อตลอดมาโดยไม่ขาดสิทธิครอบครอง โจทก์เข้าแย่งการครอบครองจากจำเลยโดยไม่สุจริต

ขอให้พิพากษายกฟ้อง ศาลชั้นต้นสอบข้อเท็จจริง จำเลยแถลงรับว่า ที่พิพาทตามที่โจทก์ฟ้อง โจทก์แต่ละสำนวนเข้าแย้งการครอบครองตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๙ และโจทก์แต่ละสำนวนต่างอยู่ตลอดมาจนถึงวันฟ้อง ศาลชั้นต้นเห็นว่าคดีพอวินิจฉัยได้แล้ว มีคำสั่งให้งดสืบพยานและวินิจฉัยว่า ที่ดินพิพาทเป็นที่ดินมือเปล่าแม้จะฟังว่าจำเลยครอบครองที่พิพาทมาก่อน แต่ปรากฏตามคำรับของจำเลยว่าโจทก์ได้แย้งการครอบครองและอยู่ในที่พิพาทมาเป็นระยะเวลากว่าปีแล้ว เมื่อจำเลยมิได้ใช้สิทธิฟ้องเอาคืนซึ่งการครอบครองภายในหนึ่งปี จำเลยย่อมหมดสิทธิที่จะเอาคืนซึ่งการครอบครองที่หลุดมือไปแล้วทันที อำนาจการครอบครองที่พิพาทจึงตกได้แก่โจทก์ การที่จำเลยนำเจ้าพนักงานไปรังวัดที่ดินของโจทก์ ถือได้ว่าโจทก์ถูกรบกวนการครอบครองที่ดินจึงมีสิทธิขอให้ปลดเปลื้องการรบกวนนั้นได้ พิพากษาว่าที่ดินตามฟ้องเป็นของโจทก์ ห้ามจำเลยเข้าเกี่ยวข้อง ให้จำเลยถอนคำขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออก น.ส.๓ ก. เสีย จำเลยทั้งสืบสองสำนวนอุทธรณ์ขอให้ยกฟ้อง หรือถอนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นพิจารณาสืบพยานโจทก์จำเลยแล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดี ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยทั้งสืบสองสำนวนฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ที่พิพาทเป็นที่ดินไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ โจทก์และจำเลยต่างไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่พิพาทแต่อาจมีสิทธิครอบครองโดยการครอบครองที่ดินมาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับดังที่ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๔ บัญญัติว่า "บุคคลใดได้มาซึ่งสิทธิครอบครองในที่ดินก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับให้มีสิทธิครอบครองสืบไป และให้คุ้มครองตลอดถึงผู้รับโอนด้วย" ประมวลกฎหมายที่ดินเริ่มใช้บังคับวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ ตามคำฟ้องโจทก์ทั้งสืบสองสำนวนกล่าวอ้างว่าโจทก์ครอบครองที่พิพาทระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งเป็นเวลาภายหลังจากประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว โจทก์จึงมิใช่ผู้ได้มาซึ่งสิทธิครอบครองในที่พิพาทก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ส่วนจำเลยกล่าวอ้างในคำให้การว่า จำเลยกับสามีได้ครอบครองที่พิพาทมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ แม้จะได้ครอบครองที่พิพาทอันเป็นการได้สิทธิครอบครองที่ดินก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ แต่จำเลยกับสามีก็หาได้แจ้งการครอบครองภายในกำหนดเวลาตามที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินฯ มาตรา ๕ บัญญัติไว้ไม่ และในคดีที่สามีจำเลยถูกพนักงานอัยการดำเนินคดีฟ้องในข้อหาแผ้วถางกันสร้างป่าทำเป็นไรสวนและปลูกบ้านอาศัยในที่ดินรายพิพาทโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ปรากฏว่า ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินของรัฐสามีจำเลยเข้ายึดถือครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต และมีได้สนใจที่จะปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดิน จึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๙ แม้สามีจำเลยจะครอบครองทำประโยชน์มาอย่างไรและได้เสียค่าบำรุงท้องที่มาเพียงใดก็ไม่ลบหลั่งสภาพที่ดินอันเป็นของรัฐตลอดเวลาที่ยึดถือครอบครองอยู่โดยไม่ได้รับอนุญาต ดังนั้น เมื่อโจทก์และจำเลยต่างไม่มีกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองในที่พิพาทโดยชอบ ถึงหากข้อเท็จจริงจะฟังได้ตามคำรับของจำเลยว่าโจทก์ได้เข้าแย้งการครอบครองที่พิพาทจากจำเลยเกินกว่าหนึ่งปีแล้วและคงอยู่ตลอดมาจนถึงวันฟ้อง ก็เป็นการเข้ายึดถือครอบครองที่ดินของรัฐโดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งต้องห้ามตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๙ โจทก์ย่อมไม่มีอำนาจฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาแสดงว่าที่พิพาทเป็นของโจทก์ แต่อย่างไรก็ตามคำฟ้องของโจทก์มีคำขอให้ห้ามจำเลยเข้าเกี่ยวข้องกับที่พิพาท และให้จำเลยถอนคำขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออก น.ส.๓ ก. อันเป็นการฟ้องขอให้ปลดเปลื้องการรบกวนซึ่งมีอำนาจฟ้องได้ จำเลยให้การต่อสู้ว่า รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งให้ออกหลักฐานสิทธิการครอบครองแก่จำเลยโดยสั่งการมายังผู้ว่าราชการจังหวัด และปลัดจังหวัดได้ดำเนินการ

ตามคำสั่งนั้นโดยสั่งให้นายอำเภอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่จำเลย ที่ดินของรัฐ ตกเป็นสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายของจำเลย เห็นว่าถ้าข้อเท็จจริงฟังได้ตามที่จำเลยให้การต่อสู้ จำเลยอาจมีสิทธิครอบครองที่พิพาทดีกว่าโจทก์ โดยการที่รัฐจัดที่ดินให้แก่จำเลยตามกฎหมาย ชอบที่จะฟังข้อเท็จจริงต่อไปก่อน หากควรด่วนงดสืบพยานไม่ พิจารณาแยกคำพิพากษาศาลล่าง ทั้งสอง ให้ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาใหม่ตามรูปคดี

องค์คณะ

ศักดิ์ สนองชาติ · เพ็ญขจิต รัชมิภูติ · สมศักดิ์ ปาลวัฒน์วิไชย

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/318-329/2525>